

Interreg

Poľsko-Slovensko

Európsky fond regionálneho rozvoja

EURÓPSKA ÚNIA

GreenFilmTourism

Newsletter

č. 2 / 2021

Filmové dedičstvo južného Sliezska

- ▶ ***Južný subregión Sliezskeho vojvodstva
a jeho filmovo-turistický potenciál***
- ▶ ***Film ako základ pre vytvorenie nových
turistických atrakcií***
- ▶ ***Práca na ceste filmového dedičstva
v slovensko-poľskom pohraničí.***

Pomník Rexika v Bielsku-Bielej, fot. Tomasz Renk, ARR SA.

Južný subregión Sliezskeho vojvodstva a jeho filmovo-turistický potenciál

Staré mesto Bielská, fot. Jan Sienkiewicz, ARR SA.

Viete, že...

na vytvorenie približne 100-minútovej animovanej rozprávky „Velké putovanie Bolka a Lolka“ bolo potrebných až 60 tisíc obrázkov?

„Snímka z „Rexíka“ rez. Lechosław Marszałek, flickr.com, CC BY-ND 2.0

Sliezske animácie

Vďaka štúdiu animovaných filmov v Bielsku-Bialej, výroba animovaných filmov je niečo, čím sa odlišuje filmové dedičstvo južného subregiónu Sliezska. Vznikli tu okrem iného známe produkcie: „Bolek a Lolek“, „Rexík“, „Únos Baltazára Špongie“ a „Slávny lovec Pampalini“. Od vzniku štúdia v roku 1947 až dodnes tu vzniklo viac než 1000 animovaných filmov, tak pre deti, ako aj pre dospelých, vďaka neoceniteľnému úsiliu mnohých umelcov, okrem iných: režisérov (Lechosław Marszałek – autor Rexíka, Alfred Ledwig, Leszek Lorek, Władysław Nehrebecki – spoluautori Bolka a Lolka), skladateľov (Krzysztof Penderecki), výtvarníkov, animátorov, scenáristov, operátorov. Filmy boli tvorené technikou snímkového animácie, čo si vyžadovalo od tvorcov mimoriadnu trpezlivosť.

Palác a vetrone pre filmových producentov

Úbočia vrchu Żar v horskom pásme Západných Beskýd a letisko v dedine Aleksandrowice sú miesta na území južného subregiónu Sliezska, ktoré filmári radi využívajú v svojich produkciách už od 50. rokov 20. storočia. Hlavnými prednosťami týchto miest je poloha a tvarovanie terénu, klíma a bohatá história spätá s vetroňmi – lietaním aj výrobou. Práve na tomto mieste sa školia piloti vetroňov, ktorí sa učia tomuto umeniu. Lietajú vznášaň termickými prúdmi, horskými brázami, nesení do vysokých výšok na veterných vlnách, a venujú sa aj akrobácii. Od začiatku existencie letiska až do konca päťdesiatych rokov minulého storočia vetrone štartovali pomocou gumových lán natiahnutých ľudskou silou. Vetrone pristávali na úpäť hory a na vrchol sa prepravovali koľajovou lanovkou, ktorá predstavovala dodatočnú filmovú atrakciu.

Sliezske je tiež bohaté veľkým počtom zámkov a palácov, ktoré pochádzajú z rôznych historických období. Zámok v meste Pszczyna, ktorý pripomína neobarokový palác, patrí medzi najcennejšie historické pamiatky rezidenčnej architektúry na súčasnom území Poľska. Pozornosti filmárov neušli rôzne prednosti tohto objektu, preto ho radi využívajú pri natáčaní historických a kostýmových filmov. Asi najznámejší film, ktorý tu vznikol je „Magnát“ z roku 1986 režiséra Filipa Bajona, ako aj jeho televízna verzia – seriál „Biela vizitka“. Produkcia Bajona predstavuje život rodu von Teuss. Je to beletrizovaný príbeh o majiteľoch paláca v meste Pszczyna – kniežacieho rodu Hochberg von Pless.

Vetroň SZD-12 Mucha 100 Mucha hneď po štarte s pomocou gumených lán na vrchu Żar, Wikimedia Commons, CC BY-SA 3.0

Atrakcie filmovej turistiky v regióne

V rámci propagácie filmového dedičstva je od roku 2009 vytváraná pešia trasa „Rozprávkové mesto Bielsko-Biala“, na ktorej nechýbajú pomníky filmových postáv: Rexík, Bolek a Lolek, Pampalini lovec zvierat, Wawelský drak a kuchár Bartolini Bartolomej s erbom Zelený petržlen. Pripravuje sa postava Špióna z Krajiny dažďa Dona Pedra de Pommidore v sprievode Mypinga. Bielsko-Biala okrem toho ponúka možnosť skupinovej návštevy miestneho štúdia animovaných filmov. Program je prispôsobený podľa veku účastníkov, nechýba návšteva štúdia, ani predstavenie rôznych animácií v kinosále.

Pomník Pampaliniho v Bielsku-Bialej, fot. Plushy, CC BY-SA 4.0

Propagácia filmového dedičstva a filmovej turistiky v regióne – rozhovor s Paulínou Daczkowskou z Agentúry regionálneho rozvoja (ARR) v Bielsku-Bialej

Akým spôsobom sa ARR podieľa na propagácii filmového dedičstva a filmovej turistiky v regióne?

Agentúra regionálneho rozvoja v Bielsku-Bialej ako inštitúcia spolupracujúca s biznisom, podporuje aktivity zamerané na medzinárodnú spoluprácu, a už viac než desať rokov propaguje potenciál regiónu v oblasti rozvoja turistiky, vrátane filmovej. Vďaka využitiu potenciálu prírodného bohatstva a kultúrneho dedičstva regiónu, prostredníctvom nami realizovaných projektov, pomáhame zvyšovať turistickú atraktivnosť a vytvárať jedinečné turistické produkty, určené pre identifikované segmenty trhu. Je pre nás dôležité, aby sme vytvárali imidž priaznivého a pohostinného regiónu, v ktorom sa dobre žije a vynikajúco oddychuje a v ktorom sú malebné scenérie a zaujímavé filmové lokality.

Na čo sa zameriavate vo svojej činnosti?

Podstatnou časťou našej činnosti je revitalizácia poindustriálnej krajiny, objektov a oblastí, zachovanie jedinečného charakteru historických a regionálnych objektov, s cieľom vytvoriť nové turistické produkty a propagovať to, čo predstavuje identitu regiónu a čo je neopakovateľné a jedinečné aj v nadregionálnom meradle. Rovnako dôležité je tiež prispôbenie vzdelávacej ponuky pre potreby regionálneho a miestneho pracovného trhu, a v kontexte rozvoja filmovej turistiky, realizácia školení, kurzov a dielní pre všetkých, ktorí majú záujem o túto oblasť, a to vďaka laboratóriu 3D tlač (FabLab), ktoré funguje v našich štruktúrach.

Viete, že...

najstarší film, ktorý bol natočený na území južného subregiónu Sliezska je „Dievča hľadá lásku“ už z roku 1938 režiséra Romualda Gnatowského?

Čo je zaujímavé, v tomto filme boli predstavené scény leteckej katastrofy, pri ktorej bol použitý model skutočnej veľkosti. Model naplnený výbušninami bol vyneseny do výšky niekoľko stoviek metrov s použitím pozorovacieho balóna. Lietadlo odrezané od balóna následne spadlo na zem a zhorelo. Táto scéna patrí medzi najúchvatnejšie a najdrahšie v histórii poľského predvojnového kina. Pozornosť si zaslúži aj vtedajšia inovácia týkajúca sa charakterizácie filmového hrdinu – Witolda, ktorého zahral Mieczysław Mielecki. Keď ho vykliesnili z vraku lietadla, jeho tvár bola popálená a zakrvavená. Predtým sa krv na plátne neukazovala, možno trochu, keď režisér chcel ukázať, že sa hrdinovi stalo niečo zlé. Bolo to tak kvôli vtedajšej cenzúre kina.

Scéna leteckej katastrofy z filmu „Dievča hľadá lásku“, Ilustrácia Poľska 1937.10.07 r.10-Nr41, Univerzitná knižnica v Poznani.

Film ako základ pre vytvorenie nových turistických atrakcií

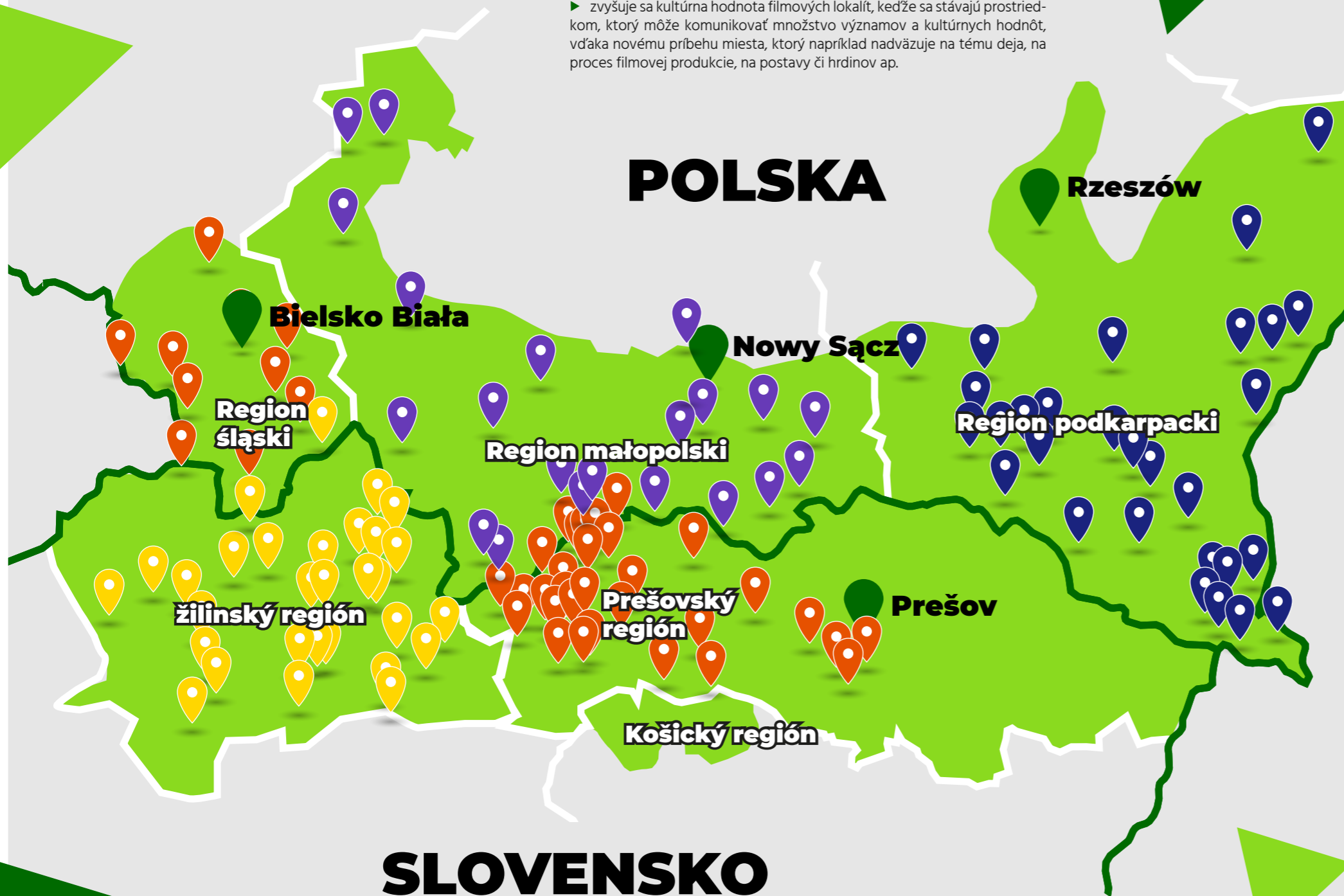
Zdá sa, že dynamika spoločenských, kultúrnych a technologických zmien sa nedá zastaviť. V najbližšej budúcnosti sa môže ukázať, že výnimočné turistické atrakcie nepostačia na presvedčenie turistov k návšteve. **Môže sa stať, že sa na turistickom trhu stanú populárne oblasti, ktoré dokážu ponúknuť jedinečné skúsenosti, emócie a zážitky.** Na základe dobrého filmu sa dá vytvoriť turistický výrobok, ktorý skvele odpovie na potreby trhu.

Filmové lokality, čiže miesta, v ktorých sa natáčali konkrétne filmové scény, sú nové turistické atrakcie, ktoré sa stávajú hnacím motorom turistiky. Vďaka umožneniu a uľahčeniu realizácie filmových produkcií v regióne:

- ▶ miesta kultúrneho dedičstva, používané pri natáčaní filmov, sa stávajú populárne po premiére filmu a získavajú špecifický význam vďaka danému filmovému príbehu, a preto majú šancu byť nanovo objavené turistami;
- ▶ zvyšuje sa kultúrna hodnota filmových lokalít, keďže sa stávajú prostriedkom, ktorý môže komunikovať množstvo významov a kultúrnych hodnôt, vďaka novému príbehu miesta, ktorý napríklad nadväzuje na tému deja, na proces filmovej produkcie, na postavy či hrdinov ap.

Práca na cezhraničnom chodníku filmového dedičstva

Prebiehajú intenzívne práce na vytýčení a digitálnej prezentácii chodníka filmového dedičstva slovensko-poľského pohraničia. V období od mája do júla 2021 partneri projektu GreenFilmTourism v spolupráci s miestnymi predstaviteľmi verejnej správy a samosprávy, turistickými organizáciami, vzdelávacími a kultúrnymi inštitúciami, kreatívnym sektorom (filmom a TV), médiami, inštitúciami pôsobiacimi v oblasti ochrany životného prostredia, miestnymi komunitami, ako aj v spolupráci s turistickými sprievodcami, na základe vlastných výskumov a konzultácií, stanovili hlavné body chodníka v svojich regiónoch.

PL

Body cezhraničného chodníka filmového dedičstva na súčasnom území Poľska:

Malopoľský región: Nowy Sącz, Stary Sącz, Grybów, Niedzica, Zakopane, Dębno, Kasina Wielka, Tropie, Krynica-Zdrój, Orawski Park Etnograficzny, Olkusz, Kalwaria Zebrzydowska, Bukowno, Jaworki, Rabka Zdrój, Żegiestów, Czorsztyn, Babice, TPN, Bielanka, Gładyszów

Podkarpatský región: Jasło, Odrzykoń, Rzeszów, Stary Dzików, Jarosław, Przemyśl, Twierdza Przemyśl, Krasiczyn, Kalwaria Paclawska, Solina, Lutowiska, Chmiel, Brzegi Górne, Ustrzyki Górne, Tarnawa Niżna, Baligród, Zagórz, Sanok, Besko, Rudawka Rymanowska, Rymanów, Iwonicz-Zdrój, Jaśliska, Bóbrka, Dukla, Komańcza, Wara, Zatwarnica, Połonina Wetlińska, Lesko

Sliezsky región: Bielsko-Biała, Pszczyna, Cieszyn, Wisła, Ustroń, Żywiec, Sopotnia Mała, Góra Żar, Trójstyk, Beskid Żywiecki

SK

Body cezhraničného chodníka filmového dedičstva na území Slovenska:

Košický región: Skalné mesto Drevení, Spišský hrad, Mlynky, Rudňany, Spišská Nová Ves, Spišský Hrušov, Slovenský raj

Prešovský región: Tatranská Javorina, Ždiar, Popradské pleso, Bachledova dolina, Osturňa, Červený Kláštor, Stará Ľubovňa, Sabinov, Veľký Šariš, Prešov, Fintice, Svätý, Poprad, Spišská Belá, Kežmarok, Tatranská Lomnica, Hrebienok, Štrbské Pleso, Starý Smokovec, Levoča, Nižné Repaše, Solisko, Malá Franková, Spišské Hanušovce, Reľov, Horný Smokovec, Krivany, Spišská Sobotka, Tatranská Polianka, Skalnaté pleso, Lomnický štít, Kôprová dolina, Hotel Sliezsky Dóm, Veľické pleso, Bilíkova chata, Zelené pleso Kežmarské, Spišské Podhradie

Žilinský región: Liptovský Mikuláš, Liptovská Štiavnica, Vlkolínec, Liptovská Osada, Mošovce, Martin, Strečno, Žilina, Skanzen Vychylovka, Terchová, Zázrivá, Oravský Podzámok, Podbiel, Oravský Biely Potok, Habovka, Liptovský Hrádok, Zuberec, Trstená, Oravská priehrada, Vyšný Kubín, Kvačianska dolina, Demänovská Dolina, Vrútky, Chopok, Múzeum slovenskej dediny, Necpaly, Veľké Borové, Súľov – Hradná, Leštiny, Ludrová, Pribylina

Interreg
Poľsko-Slovensko

Európsky fond regionálneho rozvoja

EURÓPSKA ÚNIA

GreenFilmTourism

Aké sú zdroje nášho financovania?

Projekt GreenFilmTourism je spolufinancovaný z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci programu cezhraničnej spolupráce Interreg V-A Poľsko – Slovensko na obdobie 2014 – 2020.

Panoráma okresu Bielsko, fot. Jan Sienkiewicz, ARR SA.

Partners

PREŠOVSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

Redakčné informácie

Vydavateľ: Podkarpacká Filmová komisia
Vojvodského Kultúrneho domu - Rzeszów

Redakcia: Ilona Dusza Rzeszowska

Spolupráca: Małgorzata Broda, Paulina Daczkowska, Anita Dług-Rutkowska
Zuzana Hudacká, Beata Hulinka, Jozef Šimko, Magdalena Paszek, Iwona Wilk

Grafický projekt a zloženie: Kuba Kowalski, Zdzisławicz.pl

Kontakt

Kancelária projektu GreenFilmTourism

✉ office@greenfilmtourism.eu

📷 @GreenFilmTourism